

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: .....

Cím: *Az új városháza.*

Forrás: *Magyarország*

Bp.

1930. II. 3.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

352

Hely

Idő

"1930"

Személy

352

"1930"

Az új városháza

Azt még a fásult emberek is észre vették már, hogy a fővárossal történt valami. Hogy mi az, ami történt, annak jelentőségével két-három ezer verzátus ember kivételével senki se törődik. Nem a telekátirási illeték leszállításáról van szó, még kevésbé a forgalom nélküli forgalmi adó mérsékléséről, még csak a földi házasságok megkötésének könnyítéséről se — egyáltalán semmiféle olyan szenzációs változásról nincs szó, amelyik a mindennapi élet zezugos, robotos, gondokkal teli utcáiban robbanó esemény volna. Az emberek érzik azt, hogy az új fővárosi törvény, a végrehajtási utasítás, a tanács elsüllyesztése, a törvényhatósági tanács dicsőséges megteremtése, az üzemi igazgatótanácsok forradalmi megalakítása, jogkörök és hatáskörök ide-oda való kinyújtása, szükítése, tágítása és a többi sok közigazgatási tatarozás, amelyet most akarnak elvégezni a rogyadozó községi élet épületén, hogy mindez ismeretlen messzeségben dühöngő vihar, amelyikhez nekik semmi közük sincs. A pesti ember lelkében sohase dult harc a községi miniszterek, tanácsnokok ellen, vagy mellett. Hogy ezek a tanácsnokok most csak előadók lesznek és nem teljhatalmu

gyosztályvezetők: ez az elmulás nem rendíti meg a tömegeket. Akkor eszmélnék rá majd a világ átalakulására, amikor például egy tanítónői állást akarnak elérni és e falat kenyérért el kell, hogy menjenek majd előszobáznai a kultuszminisztériumba is. Mert ezután nem elég az, ha végigkilincseltek a közoktatásügyi bizottság negyven tagját, felhajtották e tiszteletreméltó tagok rokonságát, kinyomozták a sógorok labirintusát, végigzokogták a referensek íróasztalait, térdre hulltak a tanácsnok előtt, mindez csak talajjelőkészítés lesz a jövőben, lazítás, amely megviseli egy kicsit a gerincet is, az önérzetet is. S ha e kanosszát pírulás nélkül kibírják, akkor megindulhatnak a felsőbb fórum, a kultuszminisztérium ellen és ott öntözhetik könnyeikkel a pirosszőnyeges lépcsőházakat.

Hogy a nagyközönség fásultsága és lomhasága ilyen magas fokra szökkent, ez nem új dolog. Budapest népét nem lehet azzal megvádolni, hogy felhevülésében összetörte volna a tintatartót, hogy ha valaki az ő szent községi jogaihoz nyúlt volna. A községi alkotmányos élet legfeljebb érdekes novella volt a viharzó parlamenti színjáték folytatásos regénye mellett. Az új törvény elérte azt, hogy ezt a községi alkotmányos géprendszer még mélyebben nyomta bele a hivatalok hüvösségébe, a centrális hatalom utvesz-

lőibe, még erősebben vonta el az ügyeket a milliós város szeme elől és egyenesen elősegítette azt, hogy a polgárságban megnövekedjék a közömbösség, hogy a fásultság fagyos nemtörődömséggig fokozódjék. Példa erre az is, — többek közt — hogy a választói jogosultság igazolása miatt arra nem lehet fellelkesíteni az embereket, hogy egy vizitet tegyenek az összeíró küldöttségek előtt. Nem mennek el. Rá kellett hogy bizzák a névjegyzékek összeállítását a tárgyiagos és mozgékony Fővárosi Statisztikai Hivatalra, ez gereblyéi össze a szavazókat, hivatalból, házhoz menve, végtelen udvariassággal, de szigoruan. A polgárok politikai érzékének elsorvadása, visszafejlődése, elközönyösödése tehát égbekiáltóan halad a teljes és tökéletes buskomorság felé.

Érdekes, hogy ugyanakkor a szociáldemokraták komolyabb elemei öt évre becsülik azt az időt, amely után a városházi hatalom ölükbe hull. Magától. Vér és felfordulás nélkül, egyszerű titkos szavazás útján.

A végelbánás alá vont polgári önkormányzatot egyetlen nagygyűlés se próbálta megmenteni, a választók nem védtek meg, ez az egész mentési munkálat egy-két ember vállára nehezedett s amikor kész az új törvény, érdekes, hogy a szociáldemokraták úgy érzik, hogy az új rendszer mellett nekik már csak öt évet kell várniok. Nem is lehet ebben az új

alkotásban valami sok vigasztalót találni, ami a polgárság szempontjából bástyát jelentene kifelé. Egyetlenegy ponton vetette meg lábát alaposan a polgári rend és a közéleti morál és ez a polgármesteri hatalom körülírása. Ez se kifelé szól, hanem inkább befelé hat, a tisztviselők és alkalmazottak felé, továbbá az ügyek intézésére terjed ki, még pedig kitünő hatással.

A törvény szinte korlátlan hatalmat biztosít a városháza belterületén s a kerületi előljárásságok fölött a polgármesternek. A polgármester ellenőrzi az egész közigazgatási apparátust és a főváros gazdálkodását, felügyel az üzemekre és vállalatokra, továbbá feltétlenül és önállóan rendelkezik a tisztviselőkkel. Tőle függ a kinevezések legnagyobb része, oda és akkor helyezi át bármelyik megválasztott tisztviselőt, ahová és amikor akarja. Megválasztott tanácsnoktól, vagy elüljárótól is megvonhatja az ügyosztályt, vagy nem ad neki kerületet, ha a jól felfogott polgári érdek alapján ezt ő így tartja helyesnek. Ebbe senki se szólhat bele. Sok ügyet pedig nem is irányít a törvényhatósági tanács elé, hanem ettől függetlenül és saját belátása szerint intézkedik a kérdéses dologban.

Ez a hatalmi alap olyan széles, olyan bő és annyi lehetőséget rejt magában, hogy amíg a keresztény és nemzeti gondolat exponense ül a polgármesteri székekben, addig a polgári demokrácia biztonságban érezheti magát. A régi törvény,

(H romjaiból egyedül a polgármesteri hatalom emelkedett ki megerősödve és meg- iz.)
nagyobbodva, aki ezzel a hatalommal él is, az a tömegek érzékének teljes elkérgesedése mellett is zavartalanul teljesítheti terhes misszióját. Hogy pedig élni kell vele, arra nyomatékosan figyelmezteti a polgármestert nemcsak a szavazók letargia, amelyre politikai álmokat építenek, hanem a felülről érkező kormánybetyárság is, amely az ország összezsugorodása óta tovább zsugorít lefelé minden önálló életet.

A két szorongató ütköző közt ez a felfrissített polgármesteri hatalom az egyetlen összetörhetetlen mag, amelytől viruló aktivitást vár mindenki. A polgármester felszabadult sok kellemetlen nyomás és befolyás alól. Szinte teljesen magára hagyva az óriási közigazgatási területen, minden jognak és hatalomnak birtokában kezébe jutott a vezéri pálca, amellyel fegyelmezett, dolgozó és a politikától menekülő tisztviselői gárdát állíthat a polgárság szolgálatába. Élethossziglan megválasztott főtisztviselők csak az ő fegyelmi fegyvere előtt és lelkiismeretük előtt állnak haptákban, változó politikai rendszerek és jelszavak nem érdeklik őket, fellelgyárunk a polgármesteri fix hatalom, munkájukban nem lehet őket megzavarni, ajtajukat becsaphatják a presszió előtt, úgy hogy ha valaminek örülni lehet a ki nem próbált új közigazgatási rendszer előestéjén, akkor ez csak a polgármesteri hatáskör megizmosodása lehet.